

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/57/2018
Identifikačné číslo spisu: 2511202141
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2511202141.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J. I., trvale bytom v H., zastúpenej JUDr. Rudolfom Fajbíkom, advokátom v Banskej Štiavnici, Dobšinského 14, proti žalovanej KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom v Bratislave, Vajnorská 55, o pozostalostnú úrazovú rentu a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp.zn. 12C/23/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 17. júla 2017 sp.zn. 23Co/95/2016, 23Co/96/2016 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobou došlou Okresnému súdu Piešťany (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) 14. februára 2011 sa žalobkyňa na žalovanej domáhala zaplataenia pozostalostnej úrazovej renty podľa § 448 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“), a to sumy 616 € s úrokom z omeškania 9 % ročne od 1. augusta 2010 do zaplataenia a štyroch ďalších čiastkových súm 240 € s úrokom z omeškania v rovnakej sadzbe od 1. septembra, 1. októbra, 1. novembra a 1. decembra 2010 do zaplataenia; alternatívne jednorazového odškodnenia v sume 15.506,95 € s úrokom z omeškania vo výške 9 % od 1. februára 2011 do zaplataenia. Návrhom došlým súdu prvej inštancie 2. júna 2011 potom požadovala zaplataenie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 33.000 € s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 1. augusta 2010 do zaplataenia z dôvodu ujmy, utrpenej usmrtením M. I. (manžela žalobkyne) 14. júna 2009 pri dopravnej nehode, spôsobenej vodičkou motorového vozidla zmluvne poisteného (podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „zodpovednostný zákon“ alebo „ZoPZP“) u žalovanej, pričom v konaní Okresného súdu Piešťany sp.zn. 1T/79/2010 bola 17. mája 2010 schválená dohoda o vine a treste, ktorou bola vodička vozidla (Mgr. V. I.) uznaná vinnou zo spáchania príslušného prečinu.

2. Súd prvej inštancie medzitýmnym rozsudkom z 31. októbra 2012 č.k. 12C/23/2011-109 určil, že nároky žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy a pozostalostnej úrazovej renty sú čo do základu dôvodné a nárok na jednorazové odškodnenie čo do základu dôvodný nie je. Takýto rozsudok odôvodnil právne ust. §§ 11 a 13, § 427 ods. 1 a § 448 O.z., § 71 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine, čl. 1 ods. 2 a čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS a čl. 22 a 36 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES (tzv. motorové smernice), čl. 1 ods. 1 Smernice Rady 90/232/EHS a § 4 ods. 1, ods. 2 písm. a/ a ods. 4 a § 15 ods. 1 ZoPZP. Vecne mal za to, že pojem škoda pre účely ZoPZP musí (pri jeho eurokonformnom výklade) zahŕňať i nemajetkovú ujmu, a preto musí byť i povinná zmluvná poisťovňa vinníka nehody vedúcej k smrti blízkeho rodinného príslušníka žalobkyne pasívne legitimovanou v spore o náhradu takejto ujmy.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 21. mája 2014 sp.zn. 11Co/116/2013 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

4. Ešte pred rozhodnutiami zhora žalobkyňa podaním doručeným súdu prvej inštancie 4. júna 2012 rozšírila žalobu v časti požadovanej pozostalostnej úrazovej renty v dôsledku plynutia času aj za obdobie od januára 2011 do decembra 2011 (ktorú zmenu žaloby súd prvej inštancie pripustil uznesením zo 14. júna 2012 č.k. 12C/23/2011-80), ďalším podaním doručeným prvoinštančným súdu 19. decembra 2013 (v čase medzi rozhodnutiami oboch nižších súdov) rozšírila žalobu v časti týkajúcej sa pozostalostnej úrazovej renty aj za obdobie od januára 2012 do decembra 2013 (ktorú zmenu prvoinštančný súd pripustil uznesením z 19. mája 2015 č.k. 12C/23/2011-229) a napokon 9. júla 2015 (na pojednávaní súdu prvej inštancie) došlo k ďalšiemu rozšíreniu žaloby v časti pozostalostnej úrazovej renty za obdobie od januára 2014 do júla 2015 (s pripustením tejto zmeny uznesením súdu prvej inštancie z 29. júla 2015 č.k. 12C/23/2011-245).

5. Súd prvej inštancie rozsudkom z 27. októbra 2015 č.k. 12C/23/2011-258 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni I. náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 18.000 € a II. pozostalostnú úrazovú rentu v sume 15.737,07 € s úrokmi z omeškania z jednotlivých čiastkových súm, v sadzbách a za časové úseky podľa rozpisu vo výroku, všetko do 3 dní; III. vo zvyšku žalobu zamietol a IV. rozhodnutie o trovách konania vyhradil samostatnému uzneseniu.

6. I tento rozsudok odvolací súd na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 17. júla 2017 sp.zn. 23Co/95/2016, 23Co/96/2016 potvrdil (podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku - zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z. - ďalej tiež len „C.s.p.“). V celom rozsahu prebral súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, ktorý vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre posúdenie žalobou uplatneného nároku, jeho výsledky jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil a napokon dospel k správnym skutkovým zisteniam. Pretože prevzal i právne závery prvoinštančného súdu, ktorý aplikoval správne hmotnoprávne ustanovenia, odkázal na správne a presvedčivé písomné vyhotovenie rozsudku súdu prvej inštancie. Konštatoval, že základ nároku vychádza z právoplatného medzitýmneho rozsudku z 31. októbra 2012 č.k. 12C/23/2011-109 a priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobí na žalovanú likvidačne, ale predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobkyne v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Vo vzťahu k námietke premlčania, ktorú vzniesla žalovaná už počas konania pred súdom prvej inštancie, odvolací súd zhodne uviedol, že v zmysle § 106 O.z. sa žalobkyňa dozvedela o tom, kto za škodu zodpovedá, až nadobudnutím právoplatnosti trestného rozsudku, v ktorom bola osoba, ktorá škodu spôsobila, uznaná vinnou zo spáchania prečinu usmrtenia, t.j. 17. mája 2010. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu 240 € mesačne si uplatnila žalobkyňa žalobou doručenou súdu 14. februára 2011, t.j. v dvojiročnej premlčacej dobe.

7. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby (spolu so zrušením rozsudku mylne označeného za rozsudok súdu prvej inštancie). Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci nižšími súdmi pri vyvedení prípustnosti použitého opravného prostriedku z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Za výraz ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu, od ktorej sa nižšie súdy v prejednávanej veci odchyľili, označila rozsudky najvyššieho súdu sp.zn. 4 Cdo 168/2009, 3 Cdo 301/2012 a 8 Cdo 219/2016. Ustálenie existencie hmotnoprávnej povinnosti na náhradu nemajetkovej ujmy a takto i dostatku pasívnej legitímácie na svojej strane nepovažovala za správne najmä preto, že zo žiadneho ustanovenia slovenského právneho poriadku, ani z právne záväzných aktov EÚ nevyplýva existencia povinnosti poisťovne plniť aj náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých blízkych osôb po obetiach dopravnej nehody a aj rozsudok SD EÚ vo veci známej ako Haasová (C-22/12) činí nárokovateľnosť náhrady voči poisťovni závislým na tom, či takúto náhradu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné vo veci samej. Ďalej namietala, že nižšie súdy nedostatočne určili začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty, a to 17. mája 2010, kedy bol rozsudok v trestnom konaní žalobkyni, pričom ona (dovolatelka) má za to, že pre subjektívnu dobu je rozhodný deň 15. jún 2009, kedy manžel žalobkyne zahynul. Vzhľadom na potrebu ustálenia právnej otázky pasívnej legitímácie a v kontexte vysokej priznanej sumy odškodnenia navrhla tiež odklad vykonateľnosti napádaného rozsudku odvolacieho súdu.

8. Žalobkyňa navrhla dovolanie odmietnuť, pretože vecnú (tzv. pasívnu) legitímáciu žalovanej vyriešil už medzitýmny rozsudok z 31. októbra 2012 a tentoraz dovolaním napádaný rozsudok (konečný) rozhodoval už len o výške priznaného plnenia, pričom dovolanie nepoukazuje ani na žiadnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vo vzťahu k výške plnenia. Jedinou právnou otázkou, ktorou by sa podľa žalobkyne dovolací súd mohol zaoberať, je otázka inštitútu premlčania, avšak ani v súvislosti s touto právnou otázkou žalovaná neuvádza žiadnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej by sa mal dovolací súd odkloniť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala žalovaná ako strana, v ktorej neprospech boli rozhodnutia oboch nižších súdov vydané (§ 424 C.s.p.) a to včas (§ 427 ods. 1 C.s.p.) a za splnenia tiež podmienky zastúpenia takejto strany sporu v dovolacom konaní advokátom i spisania ním dovolania (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p., časť vety pred bodkočiarkou) skúmal predovšetkým rozsudok odvolacieho súdu z pohľadu splnenia predpokladov a podmienok prípustnosti dovolania a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.), je uvedené v nasledovných bodoch.

10. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

11. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. (o aký prípad ide podľa obsahu dovolania a za stavu viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi podľa § 440 C.s.p. aj v prejednávanej veci) mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (tu porovnaj napr. 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

12. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého sa vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p., vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórneho dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v jednotlivých písmenách ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p., teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (tu porovnaj 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016). O prípustné dovolanie

samozrejme pôjde len vtedy, ak dovolateľ bude úspešný aj s argumentáciou, že je to práve ním kladená právna otázka, od ktorej záviselo dovolaním napádané rozhodnutie, pričom iná, než nižšími súdmi (predovšetkým odvolacím súdom) ponúkaná odpoveď, na túto otázku by logicky viedla aj k celkom inému rozhodnutiu.

13. Práve v tejto časti bolo treba dať za pravdu žalobkyni, že dovolaním kladené otázky až na otázku premlčania, teda otázky vecnej (tzv. pasívnej) legitimácie povinnej zmluvnej poisťovne vinníka dopravnej nehody a „krytia“ nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy a na pozostalostnú úrazovú rentu povinným zmluvným poistením boli tými, ku ktorých vyriešeniu došlo v prejednávanej veci už v rámci rozhodovania o základe žalobou uplatnených nárokov (medzitýmnym rozsudkom). Pomer závislosti i konečného rozsudku od vyriešenia týchto otázok tu síce ostal, avšak len formálne, keďže pri rozhodovaní o výške žalobkyni priznávaného plnenia a o jeho významovom náprotivku v podobe žalovanej ukladanej platobnej povinnosti boli už oba nižšie súdy viazané skorším rozhodnutím o základe príslušných nárokov a v roli otázky, od ktorej záviseli rozhodnutia nižších súdov, otázky kladené dovolaním nahradili iné otázky významné pre výšku plnenia. Význam tu nemalo, že právne otázky prinášané dovolaním proti konečnému rozsudku odvolacieho súdu sa v minulosti nestali predmetom posudzovania dovolacím súdom a ani to, že skoršie procesné právo v prípade potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu možnosť dovolania účastníka konania (strany sporu) dosť limitovalo a procesne neúspešného pred nižšími súdmi de facto činilo odkázaným na mimoriadne dovolanie.

14. Za takejto procesnej situácie význam už nemalo, že inak by prípustnosť dovolania podaného ešte pred ustálením rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vzťahu k nastoľovaným otázkam, ku ktorému došlo rozsudkom najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp.zn. 6 M Cdo 1/2016 (R 61/2018), prekonávajúcim názory vyslovené v skorších rozhodnutiach spomínaných v dovolaní, založená na odklone odvolacieho súdu od takejto skoršej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), daná bola.

15. Aj v prípade jedinej až pre rozhodnutie o priznaní plnenia významnej otázky, teda u otázky či už úplného alebo prinajmenšom čiastočného premlčania žalobou jedného zo žalobou uplatnených nárokov potom bolo treba prisvedčiť žalobkyni, že v tomto prípade si jej procesná súperka (dovolateľka) nespĺnila povinnosť argumentovať v smere odklonu rozhodnutia odvolacieho súdu aj v tejto otázke od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (k čomu podľa záverov dovolacieho súdu patrí i označenie rozhodnutí reprezentujúcich takúto ustálenú prax a uvedenie, v čom konkrétne došlo k odklonu bez možnosti nahrádzania pasivity dovolateľa dovolacím súdom).

16. Dovolaciemu súdu za danej situácie preto neostávalo iné, než dovolanie žalovanej vo vzťahu k väčšine mu predostieraných otázok odmietnuť podľa § 447 písm. c/ C.s.p. (pre neprípustnosť dovolania danú tým, že od takýchto otázok - už - napádané rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo) a v prípade namietania nesprávneho posúdenia otázky premlčania tak urobiť podľa písmena f/ rovnakého zákonného ustanovenia (pre nespĺnenie si dovolateľkou povinnosti dovolanie v tomto prípade odôvodniť prípustným dovolacím dôvodom, keďže súčasťou takéhoto odôvodnenia i s prihliadnutím na už uvedené vyššie má byť nielen sformulovanie podľa dovolateľa nesprávne riešenej a pre rozhodnutie súdu významnej právnej otázky, ale tiež výber tej zo skutkových podstát nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ alebo c/, o ktorú tu podľa dovolateľa ide vrátane podopretia názoru prezentovaného dovolaním v prípadoch podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ tiež rozhodnutiami predstavujúcimi buď ustálenú alebo rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu).

17. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo veci samej a pomerom hlasov 2 : 1 v časti trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.